

Дніпропетровський національний університет

Економіка: проблеми теорії та практики

Збірник наукових праць

Випуск 257

Том V

ДНУ
Дніпропетровськ
2009

УДК 336
ББК 65.01
Е 45

Друкується відповідно до постанови Вченої Ради
Дніпропетровського національного університету

Головний редактор:

д-р екон. наук, проф. *Анатолій Антонович Покотілов*

Редакційна колегія:

д-р фіз.-мат. наук *С. О. Смірнов*, д-р екон. наук *В. А. Ткаченко*,
д-р техн. наук *О. М. Марюта*, д-р екон. наук *Л. В. Попкова*,
д-р екон. наук *О. В. Ковальов*, д-р екон. наук *Я. Г. Берсуцький*,
д-р техн. наук *Ю. Д. Морозов*, д-р екон. наук *Г. О. Крамаренко*,
д-р екон. наук *О. С. Галушко*, д-р техн. наук *Р. Б. Тянь*, д-р екон. наук *В. В. Дорофійенко*,
д-р екон. наук *О. Й. Шевцова*, д-р наук з державного управління *М. Х. Корецький*

Рецензенти:

д-р екон. наук, проф. Дніпропетровського національного університету: *І. Л. Сазонець*;
д-р екон. наук, проф. Дніпропетровської державної медичної академії: *А. В. Батура*

Е 45 Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. —
Випуск 257: В 7 т. — Т. V. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. — 300 с.

ISBN 978-966-8736-05-6

У збірнику аналізуються актуальні проблеми економіки.
Для студентів, аспірантів та викладачів вузів.

УДК 336
ББК 65.01

ISBN 978-966-8736-05-6

© Колектив авторів, 2009

Польова О.Л.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО КОМФОРТНОГО
УТРИМАННЯ ТВАРИН ЯК ОДНОГО ІЗ ЧИННИКІВ ЕНЕРГО-
ОЩАДНОГО ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА1147

Усатенко А.В., Скрипкина Д.А.

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛА ПРОИЗ-
ВОДСТВЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ В ЗАВИСИМОСТІ ОТ
УПРАВЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ1154

Колесніченко В.Ф., Остапенко В.М

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ
ПОЗИЧАЛЬНИКА1160

Karel Schelle

THE SHORT OUTLINE OF THE DEVELOPMENT OF THE
PUBLIC ADMINISTRATION IN THE CZECH REPUBLIC1170

Терехов Є.В.

ОБГРУНТУВАННЯ РІВНЯ РЕНТНОГО ДОХОДУ ВІД ЗЕМЕЛЬ
ГІРНИЧОГОПРОМИСЛОВОГО ВИКОРИСТАННЯ1173

Макаренко П.М.

РЕПУТАЦІЯ ТА ІМІДЖ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА
СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ1181

Борух В.О., Томілін О.О., Журавель В.О.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПОЛТАВСЬКОГО РЕГІОНУ1188

Томіліна О.О., Гаврилова О.А., Фріцберг М.В.

ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ1195 ✓

Прошак Г.

ВПЛИВ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ОСНОВНІ
СКЛАДОВІ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ1202

Садовська І.Б., Сардачук І.І.

УПРАВЛІНСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В РОСЛИННИЦТВІ1209

Пельтек Л.В., Карасьова Л.О.

НАПРЯМИ ВІДНОВЛЕННЯ СТІЙКОЇ РИНКОВОЇ ПОЗИЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ - ВИРОБНИКІВ ФЕРОСПЛАВІВ1220

Івашина С.Ю., Тусь М.В.

ЗОВНІШНІЙ БОРГ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
ТА АНАЛІЗ СТРУКТУРИ1233

Томіліна О.О., Гаврилової О.А., Фріцберг М.В.
Полтавська філія Європейського університету

ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Анотація. У статті проведено аналіз фінансового стану підприємства на основі якого висвітлено основні шляхи можливого поліпшення фінансового становища підприємства в умовах фінансової кризи.

Ключові слова: фінансова криза, стратегія, стратегія управління, фінансова стійкість, ефективність, коефіцієнти.

Вступ.

Ситуація, яка склалася нині в Україні, характеризується суспільною панікою та урядовою невизначеністю. Сектор підприємницької діяльності перебуває в стадії «замороження». Фінансова криза стала основою політичних, фінансових та грошових ігор. Основним недоліком фінансової діяльності підприємства – відсутність умов функціонування даного господарюючого суб'єкта, який є одним із шляхів входу України в умови фінансової кризи.

Вживанням сучасних підприємств в умовах сьогодення значною метою залежить і від ефективного використання фінансових ресурсів і управління ними. Ефективне ж використання фінансових ресурсів і управління ними, у свою чергу, передбачає, що після проведення всіх розрахунків і зобов'язань у підприємства залишається прибуток, достатній для розвитку виробництва і випуску конкурентоздатної продукції [1].

З метою забезпечення ефективності фінансової діяльності підприємства доцільно розробляти стратегію управління. Її створення, є визначення і реалізація, належать до складних і трудомістких завдань та потребують детального і поетапного розгляду [3].

Основною передумовою виживання сучасного підприємства та його переходу до впевненого розвитку в майбутньому є зміцнення фінансового стану. Так як, без ефективного використання фінансових ресурсів і управління ними бути конкурентоспроможним неможливо.

Постановка завдання.

Метою дослідження є визначення основних напрямів удосконалення фінансового стану підприємства в умовах фінансової кризи на основі проведення аналізу фінансового стану досліджуваного об'єкту.

Виходячи із мети дослідження основними завданнями є:

1. Здійснення аналізу фінансового стану підприємства, на основі якого, критично оцінити нинішнє становище об'єкта дослідження.

2. Удосконалення методологічних положень фінансового аналізу.
3. Визначення заходів зміцнення фінансового стану.

Об'єктом дослідження нашого питання є Полтавське будівельно-монтажне управління зв'язку Акціонерне товариство відкритого типу «Свемон-Восток».

Результати.

Основним показником оцінки фінансового стану підприємства є показники фінансової стійкості підприємства. Саме вони є основою визначення основних напрямів удосконалення фінансового стану підприємства.

Для цього і необхідно провести аналіз фінансової стійкості на прикладі ПБМУ зв'язку АТБТ «Свемон-Восток» за системою відносних показників (табл. 1).

Виконані розрахунки свідчать про високий рівень фінансової стійкості товариства за показниками структури джерел формування капіталу. Так, фактичне значення коефіцієнта автономії вказує на те, що на кінець 2008 року питома вага власного капіталу у валюті балансу становить 64,5%. Це на 11,6 пунктів більше порівняно з 2006 роком. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу відповідно зменшився з 0,471 до 0,355 і свідчить про низький рівень фінансової залежності товариства від кредиторів.

Коефіцієнт фінансової залежності, як обернений показник до коефіцієнта автономності, зменшився з 1,891 до 1,551, тобто на кінець 2008 року на 1 грн. власного капіталу припадало 1,55 грн. загальної вартості пасивів. Наближення значення цього показника до 1 означає, що власники майже повністю фінансують підприємство.

Таблиця 1

Аналіз фінансової стійкості ПБМУ зв'язку АТБТ «Свемон-Восток»
за 2006-2008 рр. (станом на кінець року)

№ п/п	Показники	2006р	2007р.	2008р.	Відхилення (+,-)
А	Б	1	2	3	4
Показники структури джерел формування капіталу					
1.1	Коефіцієнт автономії	0,529	0,552	0,645	+0,116
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,471	0,448	0,355	-0,116
1.3	Коефіцієнт фінансової залежності	1,891	1,811	1,551	-0,340
1.4	Коефіцієнт фінансової стабільності	1,122	1,233	1,816	+0,694

Закінчення табл. 1

1.5	Коефіцієнт фінансового ризику	0,891	0,811	0,551	-0,340
1.6	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,085	0,066	0,081	-0,004
1.7	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,104	0,087	0,159	+0,055
1.8	Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,896	0,913	0,841	-0,055
1.9	Коефіцієнт фінансового лівериджу	0,093	0,071	0,088	-0,005
1.10	Коефіцієнт страхування бізнесу	0,000	0,000	0,000	0,000
1.11	Коефіцієнт страхування власного капіталу	0,000	0,000	0,000	0,000
1.12	Коефіцієнт страхування статутного капіталу	-	-	-	-
Показники стану оборотних активів					
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,526	0,520	0,570	+0,044
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	0,397	0,413	0,552	+0,155
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами	1,307	0,842	1,173	-0,134
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,656	0,156	0,006	-0,650
Показники стану основного капіталу					
3.1	Коефіцієнт виробничого потенціалу	0,513	0,644	0,646	+0,133
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,300	0,303	0,332	+0,032
3.3	Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,570	0,550	0,600	+0,030
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	2,334	2,285	1,998	-0,336

Значення коефіцієнта фінансової стабільності показує, що в 2006 році власний капітал перевищував зобов'язання у 1,1 рази, а у 2008 році – у 1,8 разів. Відповідно за коефіцієнтом фінансового ризику у 2006 році на 1 грн. власного капіталу припадало 89,1 коп. зобов'язань, а в 2008 році – 55,1 коп. В цілому динаміка показників 1,1-1,5 табл. 1 свідчить про зростання рівня фінансової стійкості ПБМУ зв'язку АТБТ «Свемон-Восток».

Значення коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів відповідає нормативному значенню ($<0,5$) і не перевищує його: у 2006 році він становить 0,085, а 2008 році – 0,081. Ця тенденція означає, що товариство дедалі менше залежить від зовнішніх інвесторів.

Коефіцієнт поточних зобов'язань вказує на те, що в структурі зобов'язань поточні зобов'язання на кінець 2006 року становили 89,6%, а в 2008 році – 84,1%. В свою чергу коефіцієнт довгострокових зобов'язань у 2008 році порівняно із 2006 роком зріс на 5,5 пунктів, що свідчить про збільшення фінансової залежності товариства від довгострокових зобов'язань в загальній сумі позикових коштів.

У 2006 році коефіцієнт фінансового лівериджу становить 0,093, а в 2008 році цей показник знизився до 0,088. Ця тенденція свідчить про зменшення фінансового ризику, тобто можливість підвищити рівень платоспроможності.

У зв'язку з відсутністю в балансі статутного і резервного капіталу коефіцієнти страхової стабільності дорівнюють нулю.

Завдяки збільшенню коефіцієнта маневреності власного капіталу, його фактичне значення відповідає нормативу ($>0,5$). На кінець 2008 року власні оборотні кошти становлять 57,0 % в структурі власного капіталу.

Про рівень забезпеченості товариства власними оборотними коштами свідчать коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами і коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами. На кінець 2008 року фактичний рівень першого з них перевищує нормативне значення у 5,5 рази, а другого – відповідно у 2,3 рази. В структурі оборотних активів власні кошти становлять 55,2%, а на 1 грн. запасів припадає близько 1,17 грн. власних оборотних коштів.

Значення коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів, показує, що на кінець 2006 року серед власних оборотних активів грошові кошти становили 65,6%. У 2008 році цей показник значно зменшився до 0,6%, тобто у 109,3 рази. Тому, ПБМУ зв'язку АТБТ «Свемон-Восток», має низький рівень фінансової стабільності щодо забезпеченості високоліквідними оборотними активами.

Коефіцієнт виробничого потенціалу збільшився з 0,513 до 0,646, а коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні – відповідно з 0,300 до 0,332, що вказує на підвищення частки основних засобів і оборотних виробничих фондів у майні. Негативну динаміку має коефіцієнт нагромадження амортизації, атже рівень зношеності основних засобів товариства збільшився з

57,0 до 60,0%. Таким чином, спостерігається деяке погіршення функціонального стану необоротних активів.

За динамікою коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів товариство знизило рівень забезпеченості оборотними коштами. Якщо у 2006 році на 1 грн. необоротних активів припадало 2,33 грн. оборотних, то у 2008 році – 2,00 грн.

Отже, аналіз фінансової стійкості дає можливість оцінити, наскільки підприємство готове до погашення своїх боргів, в якій мірі воно є незалежним з фінансового боку, зростає чи зменшується рівень цієї незалежності, чи відповідає стан активів чи пасивів підприємства завданням його фінансово-господарської діяльності.

Для того, щоб чітко визначити шляхи покращення фінансового стану підприємства необхідно визначити тип фінансової стійкості підприємства (табл. 2).

За результатами розрахунків при зростанні у 2008 році порівняно з 2006 роком запасів на 128,6 тис. грн. ПБМУ зв'язку АТБТ «Свемон-Восток» забезпечило приріст власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань на 109,6 тис. грн.. У підсумку надлишок власних оборотних коштів для формування запасів у 2006 році зменшився до їх нестачі у 2008 році (з 23,3 до -3,4 тис. грн., або на 26,7 тис. грн). Отже товариство у 2006 році має ознаки абсолютної фінансової стійкості, а у 2008 році – нормально стійкого фінансового стану. Разом з тим, коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами збільшився з 1,076 до 1,173, а надлишок власних оборотних коштів на 1 грн. запасів – з 0,08 до 0,17 грн.

Таблиця 2

Визначення і аналіз типу фінансової стійкості ПБМУ зв'язку АТБТ «Свемон-Восток» за 2006-2008 рр.(станом на кінець року), тис. грн.

№ п/п	Показники	2006 рік	2007 рік	2008 рік	Відхи- лення (+,-)
А	Б	1	2	3	4
1.	Власні оборотні кошти	330,5	426,3	432,4	+101,9
2.	Довгострокові зобов'язання	70,9	67,3	78,6	+7,7
3.	Короткострокові кредити і позики	—	—	—	—

Закінчення табл. 2

4.	Запаси	307,2	586,4	435,8	+128,6
5.	Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	401,4	493,6	511,0	+109,6
6.	Загальна величина основних джерел формування запасів	401,4	493,6	511,0	+109,6
7.	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	+23,3	-160,1	-3,4	-26,7
8.	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	+94,2	-92,8	+75,2	-19,0
9.	Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів	+94,2	-92,8	+75,2	-19,0
10.	Тип фінансової стійкості:				
	1) абсолютна фінансова стійкість;	+	-	-	x
	2) кризовий фінансовий стан;	-	+	-	x
	3) нормально стійкий фінансовий стан	-	-	+	x
11.	Коефіцієнт забезпеченості запасів відповідними джерелами формування	1,076	0,842	1,173	x
12.	Надлишок (+) або нестача (-) відповідних джерел формування на 1 грн. запасів, грн.	+0,08	-0,16	+0,17	x

Отже, фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке спроможне за рахунок власних оборотних коштів забезпечити формування запасів, не допустити невиправданої кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями.

Проводячи аналіз показників фінансового стану необхідно зосереджувати увагу на тенденціях розвитку. Тобто, першочерговим завданням є оцінка динаміки показників, якими оперують.

Висновки.

Стабілізація та вдосконалення фінансовою стану підприємств, в тому числі і ПБМУ зв'язку АТБТ «Свемон-Восток», передбачає проведення таких організаційно-методологічних заходів, як:

- проведення аналізу фінансового стану підприємств за розробленою системою показників та визначення перспектив подальшого функціонування, виходячи з наявних ресурсів;
- проведення глибокої ревізії діяльності, інвентаризації статей балансу, детальне вивчення складу матеріальних цінностей, дебіторської заборгованості;
- обґрунтування впровадження нових технологій, інвестиційних проєктів, більш раціональне розміщення виробничих потужностей;
- впровадження системи інформації, то своєчасно, достовірно, повно і систематично надавала б керівним органам підприємства інформацію про реальний економічний стан на підприємстві;
- визначення конкретних вимог до системи управління підприємством, вдосконалення методів управління на основі правильного добору керівників, підвищення рівня їх освіти.

У непередбачуваному та слабо прогнозованому зовнішньому середовищі підприємства постають перед проблемою виживання, адаптації до ринкових умов. Таким чином, пошук шляхів організаційного розвитку, підвищення ефективності діяльності є практично єдиним вирішенням даної проблеми.

Література

1. Керанчук Т.М. Фінансова стабільність підприємства і методологічні аспекти її оцінки // Економіка України. – 2008. – № 1. – С. 83-86.
2. Ковтун О. І. Стратегія підприємства. Підручник. – Львів: Вид-во “Новий світ – 2000”, 2009. – 680 с.
3. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 460 с.